

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دبیرخانه کمیسیون توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی در نظام سلامت

سند راهبردی

توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی در نظام سلامت

(در آفتاب ۱۴۰۵)

نسخه پیشنهادی و غیرقابل استناد - بخش اول اسفند ۱۳۹۷ - آخرین ویراست ۱۳۹۸/۰۶/۲۵ (ارسالی به اعضای محترم کمیسیون برای اعلام نظر)

ویرایش ۱۳۹۸/۰۴/۱۸ بعد از اخذ نظرات دبیرخانه شورای توسعه فرهنگ قرآنی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

"وَنَزَّلْنَا مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ" (اسراء/ ۸۲)

چشم انداز (در افق ۱۴۰۵)

شکل گیری بنیان های علمی جهت استفاده روشمند از آموزه های قرآنی و تبیینی برای نهادینه سازی نگرش فراگیر و کل نگر به ابعاد سلامت انسان و الگوسازی سبک زندگی سالم در مسیر حیات طیبه.

اصول حاکم

۱. محوریت قرآن کریم و آموزه های تبیینی پیامبر اکرم (ص) و اهل بیت (ع) برای نظام سازی تولید دانش در مطالعات قرآن و سلامت با رویکرد میان رشته ای
۲. توجه به اصل عقلانیت و بهره گیری از دستاوردهای روزآمد دانش بشری در حوزه سلامت ضمن محوریت و اثرگذاری رویکرد کل نگر و توحیدی
۳. تأکید بر آزمون پذیری راه کارها، مدل ها و نظریات خلاقانه، کاربردی و مسئله محور
۴. تأکید بر نظام حکمرانی علمی، مدیریت پژوهش سامانه محور، مشارکت پذیری و پرهیز از تصدی گری در اقدامات تا حد امکان
۵. اجتناب بایسته از طبی سازی، تجاری سازی، شغل سازی و پرهیز از شتاب در توسعه آموزش عالی تخصصی

اهداف

۱. تکمیل و مدیریت مطالعات بر مبنای نقشه جامع و دستیابی تدریجی به محورهای نظری آن
۲. دستیابی به نگرشی کل نگر و فراگیر به موضوع سلامت انسان و ابعاد آن از طریق تولید دانش در زمینه های پیوند سلامت و دین
۳. حل مسائل کاربردی و اولویت دار جامعه در زمینه های پیوند سلامت و دین
۴. تولید محتوا و بسته های آموزشی مطالعات قرآن و سلامت با رویکرد میان رشته ای

راهبردها و اقدامات ملی

راهبرد ملی ۱: مدیریت و توسعه مطالعات و پژوهش های قرآن و سلامت

اقدامات ملی:

۱. تدوین، تصویب و به روز رسانی نقشه جامع مطالعات با مشارکت صاحب نظران و مراکز علمی و پژوهشی حوزوی و دانشگاهی
۲. تدوین استانداردها، چارچوب ها و آیین نامه های سازماندهی فرآیندها و روش های پژوهشی مطالعات
۳. تعیین و اعلام دوره های اولویت های پژوهشی مطالعات قرآن و سلامت
۴. هدایت و حمایت طرح های پژوهشی، پایان نامه ها و رساله های دانشگاهی و حوزوی مرتبط با موضوع قرآن و سلامت
۵. حمایت از نگارش، ترجمه و انتشار کتاب های مرتبط
۶. حمایت از نگارش مقالات و انتشار مجلات تخصصی مطالعات قرآن و سلامت
۷. توسعه تعاملات علمی بین المللی در زمینه مطالعات قرآن و سلامت به ویژه در کشورهای جهان اسلام

راهبرد ملی ۲: ساماندهی فرآیندهای نگهداشت، پردازش و اشتراک گذاری مطالعات قرآن و سلامت در چارچوب سامانه جامع

اقدامات ملی:

۱. حمایت از ایجاد و راه اندازی شبکه ملی و بین المللی پژوهشگران
۲. ایجاد بستر اشتراک گذاری فناورانه محتوای آموزشی مطالعات قرآن و سلامت
۳. حمایت از راه اندازی دانشنامه مشارکتی مطالعات قرآن و سلامت (ویکی مطالعات)
۴. گردآوری و اشتراک گذاری منابع و پژوهش های موجود در زمینه مطالعات قرآن و سلامت
۵. استقرار سامانه جامع و بانک جامع اطلاعاتی مطالعات قرآن و سلامت

راهبرد ملی ۳: تدوین محتوا و برنامه‌های آموزشی مطالعات قرآن و سلامت

اقدام‌های ملی:

۱. طراحی، تدوین و ارزیابی سرفصل‌ها و برنامه‌های مطالعات قرآن و سلامت
۲. فعال‌سازی مراکز حوزوی و دانشگاهی داخلی و بین‌المللی برای برگزاری دوره‌های آموزشی مطالعات قرآن و سلامت در چارچوب سیاست‌های کمیسیون و نقشه جامع مطالعات
۳. طراحی و تصویب سازوکارهای لازم جهت بهره‌مندی از آموزه‌های قرآنی و تبیینی مرتبط با سلامت در دروس معارف اسلامی دانشگاه‌های علوم پزشکی
۴. طراحی و تصویب سازوکارهای راه‌اندازی آموزش عالی تخصصی و میان‌رشته‌ای در برخی از موضوعات سلامت در چارچوب استانداردهای نظام سلامت و تعامل با معاونت آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

راهبرد ملی ۴: سازماندهی و ارتقای سرمایه انسانی و منابع نهادی فعال در بخش قرآن و سلامت

اقدام‌های ملی:

۱. ایجاد ساختار و سازوکار مناسب برای انجام مسئولیت‌های مصوب و وظایف محوله به دبیرخانه کمیسیون و تقویت و توسعه منابع انسانی و امکانات، حداقل در سطح اداره کل تحت نظارت وزیر
۲. شناسایی و تربیت نخبگان میان‌رشته‌ای دانشگاهی و حوزوی در سطح ملی و بین‌المللی از طریق شبکه ملی و بین‌المللی پژوهشگران
۳. ایجاد گروه‌ها و انجمن‌های پژوهشی مطالعات قرآن و سلامت و حمایت از فعالیت آنان
۴. حمایت از تشکیل اندیشکده مطالعات قرآن و سلامت و کارگروه‌های تخصصی ذیل کمیسیون جهت ایجاد زمینه‌های تصمیم‌سازی علمی برای کمیسیون
۵. ایجاد سازوکار برنامه‌ریزی عملیاتی سالانه و بودجه‌نگاری متناسب با آن
۶. ایجاد سازوکار و سامانه لازم برای رصد، پایش و سنجش سالیانه

راهبرد ملی ۵: گفتمان‌سازی و ترویج دستاوردهای مطالعات قرآن و سلامت

۱. سیاست‌گذاری، حمایت، طراحی و مدیریت همایش‌ها، کارگاه‌های تبیینی، کرسی‌های نظریه‌پردازی و سلسله‌جلسات نقادی و هم‌اندیشی
۲. طراحی سازوکار استفاده از ظرفیت رسانه‌های عمومی و مراکز علمی به‌ویژه رسانه ملی در راستای ترویج دستاوردهای مطالعات قرآن و سلامت
۳. حمایت از تولید و ترویج محتوای مرتبط با مطالعات قرآن و سلامت با استفاده از ظرفیت فضای مجازی و ابزارهای فناورانه به‌منظور بهره‌برداری مخاطب عمومی

چارچوب نهادی و الزامات اجرایی سند

۱. مسئولیت سیاست‌گذاری کلان و ارزیابی و نظارت راهبردی بر اجرای سند و تصویب اقدامات ملی جدید پیشنهادی کمیسیون بر عهده شورای توسعه فرهنگ قرآنی است.
۲. توصیه می‌شود تا حد امکان، به‌جای نمایندگان حقوقی دستگاه‌ها و نهادها در جایگاه اعضای حقیقی کمیسیون و نیز در شوراهای کارگروه‌های مرتبط با کمیسیون از اساتید اندیشمند و روشمند حوزوی و دانشگاهی مرتبط استفاده شود.
۳. مسئولیت کلان برنامه‌ریزی، هماهنگی، نظارت و ارزیابی عملیاتی و تدوین و تصویب سیاست‌های علمی و اجرایی این سند، بر عهده کمیسیون است که این مهم می‌تواند توسط کارگروه‌ها، شوراهای و کمیته‌های آن محقق گردد.
۴. دبیرخانه کمیسیون موظف است حداکثر ظرف مدت ۶ ماه پس از تصویب سند جزئیات اقدامات ملی منتخب در قالب شناسنامه اقدام (شامل تعیین دستگاه‌ها و مراکز مسئول و همکار، افق زمانی اهداف کمی، شاخص‌های عملکردی الزامات و سایر توضیحات موردنیاز هر اقدام) با همکاری دستگاه‌های مربوط تدوین کند. شناسنامه‌های اقدام پس از تصویب در کمیسیون با امضای رئیس کمیسیون به دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط ابلاغ می‌شود.
۵. کلیه دستگاه‌های دولتی و نهادهای عمومی و همچنین مؤسسات و نهادهای مردمی موردحمایت، موظف به همکاری با دبیرخانه کمیسیون در اجرای سند بوده و ملزم هستند در دوره‌های یک‌ساله نتایج حاصل از اجرای برنامه‌ها را به دبیرخانه کمیسیون گزارش کنند.

۶. مسئولیت بررسی برنامه‌های حوزه پژوهش و آموزش عالی قرآنی در نظام سلامت دستگاه‌ها و نهادهای مختلف دولتی عمومی و مردمی برای استفاده از اعتبارات اجرای منشور توسعه فرهنگ قرآنی و نظارت عام و مرحله‌ای بر اجرای آن بر عهده کمیسیون است.

۷. به منظور تعامل سازنده، ارتقای همکاری‌های بین بخشی، استفاده از اعتبارات کشوری و تحقق اهداف و مصوبات سایر کمیسیون‌ها و شوراهای هماهنگی و گسترش فعالیت‌های قرآنی حوزه‌های علمیه و مراکز آموزش عالی و دانشگاه‌ها که مرتبط با حوزه فعالیت یا شرح وظایف وزارت بهداشت یا کمیسیون متبوع آن می‌باشد، شایسته است زمینه تعامل و سازوکار مناسب برای فعالیت‌های مشترک فراهم گردد.

۸. کمیسیون موظف است با توجه به معیارها و شاخص‌های ابلاغ شده، گزارش عملکرد و میزان پیشرفت طرح‌ها و برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی و نهادهای ذی‌ربط و گزارش اقدام‌های خود را در خصوص وضعیت پژوهش و آموزش عالی قرآنی در نظام سلامت برای ارتقای وضع موجود در فواصل یک‌ساله به شورای توسعه فرهنگ قرآنی و هر دو سال یک‌بار به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.

۹. نظر به اینکه رعایت اختصار در نگارش سند مدنظر قرار داشته است، توضیحات مربوط به در قالب پیوست تبیینی سند، تنظیم شده که توجه به مفاد آن برای اجرایی شدن سند در چارچوب شناسنامه‌های اقدامات ملی، ضروری و معتبر است.

۱۰. در راستای تسهیل اقدامات و فعالیت‌های علمی و اجرایی کمیسیون، ساختار و امکانات مناسب طبق راهبرد ملی ۴ این سند ایجاد گردد.

سند راهبردی "توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی در نظام سلامت" مشتمل بر چشم‌انداز (در افق ۱۴۰۵)، ۵ اصل حاکم، ۴ هدف، ۵ راهبرد، ۲۳ اقدام ملی و ۱۰ بند چارچوب نهادی و الزامات اجرایی و یک پیوست تبیینی در جلسه مورخ... کمیسیون توسط اکثریت اعضای محترم تأیید شد و در جلسه مورخ... شورای توسعه فرهنگ قرآنی به تصویب نهایی رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا است. این سند در پایان سال سوم اجرا با توجه به بازخوردها، اقتضانات اجرا، نیازها و شرایط جدید، قابل بازنگری خواهد بود.